

Η αναστολή εκτέλεσης των πειθαρχικών αποφάσεων

Σπύρος Ν. Χριστοφορίδης

ΜΔΕ Ποινικών και Εγκληματολογικών Επιστημών ΑΠΘ.
Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω

Εισαγωγικά

Τελεσίδικες πειθαρχικές αποφάσεις καλούνται οι εκδοθείσες κατόπιν ένστασης ή πειθαρχικής δίωξης αποφάσεις των πειθαρχικών συμβουλίων καθώς και οι αποφάσεις των πειθαρχικώς προϊσταμένων κατά των οποίων δεν ασκήθηκε εμπρόθεσμη ένσταση¹. Οι τελεσίδικες πειθαρχικές αποφάσεις μπορούν να προσβληθούν με προσφυγή ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας ή του Διοικητικού Εφετείου². Η αναστολή εκτέλεσης των εν λόγω αποφάσεων μέχρι την εκδίκαση του κύριου ενδίκου βοηθήματος της προσφυγής είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για τον δημόσιο υπάλληλο. Τούτο κυρίως διότι η επιβληθείσα με αυτές πειθαρχική ποινή ενέχει έντονη ηθική μομφή και συνεπάγεται στιγματισμό του υπαλλήλου, ενώ στις περισσότερες περιπτώσεις και η περιουσιακή-οικονομική του βλάβη είναι σημαντική³. Η παρούσα μελέτη αποσκοπεί σε μια κριτική επισκόπηση της σχετικής νομοθεσίας καθώς και της νομολογίας τόσο της Επιτροπής Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας όσο και των Συμβουλίων των Διοικητικών Εφετείων όταν επιλαμβάνονται αιτήσεων αναστολής εκτέλεσης πειθαρχικών αποφάσεων. Αρχικά θα μελετηθεί το ζήτημα της αναστολής εκτέλεσης υπό το καθεστώς του Υπαλληλικού Κώδικα του 1999 (ν. 2683/1999), οι προβλέψεις του ισχύοντος Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007) καθώς και οι τροποποιήσεις του πρόσφατου νόμου 4057/2012 στο καθεστώς της προσωρινής δικαστικής προστασίας στις περιπτώσεις επιβολής πειθαρχικών ποινών. Ακολούθως, θα εξεταστούν οι προϋποθέσεις χορήγησης της αναστολής εκτέλεσης και η νομολογιακή τους προσέγγιση. Τέλος, θα διερευνηθούν ζητήματα συνταγματικότητας και ερμηνείας των διατάξεων του άρθρου 142 του Υπαλληλικού Κώδικα οι οποίες προβλέπουν ότι η αυτοδίκαιη ή χορηγούμενη αναστολή εκτέλεσης παύει σε

1. Άρθρο 142 του ν. 3528/2007 (Κώδικας Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων ΝΠΔΔ), Ε. Σπηλιωτόπουλου/Χ. Χρυσανθάκη, Βασικοί θεσμοί δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου, Νομική Βιβλιοθήκη, Η' εκδ., 2013, σ. 99, ΝΕΚ Γνωμ. 123/2011.

2. Την αρμοδιότητα του Συμβουλίου Επικρατείας και του Διοικητικού Εφετείου καθορίζουν οι διατάξεις των §§ 1 έως 3 του άρθρου 142 του ν. 3528/2007 (Κώδικας Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων ΝΠΔΔ).

3. Όπως για παράδειγμα στην περίπτωση επιβολής των πειθαρχικών ποινών του προστίμου έως τις αποδοχές 12 μηνών (άρθ. 109 § 1 στ. β' ΥΚ) και της προσωρινής παύσης από 3 έως 12 μήνες με πλήρη στέρηση των αποδοχών (άρθ. 109 § 1 στ. ζ' ΥΚ).

περίπτωση που δεν εκδικαστεί η υπαλληλική προσφυγή εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος.

Το προϊύσαν νομοθετικό καθεστώς

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 144 § 3 του προηγούμενου Υπαλληλικού Κώδικα του 1999 (ν. 2683/1999), αλλά και υπό το προγενέστερο νομοθετικό καθεστώς⁴, η προθεσμία για την άσκηση της υπαλληλικής προσφυγής και η άσκηση της ανέστειλαν την εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης. Στις περιπτώσεις αυτές δηλαδή μέχρι την πάροδο άκαρπης της προθεσμίας για την άσκηση του κύριου ενδίκου βοηθήματος ή μέχρι την έκδοση δικαστικής απόφασης επί αυτού, ίσχυε εκ του νόμου, αυτόματο ανασταλτικό αποτέλεσμα⁵ ή αυτοδίκαιη αναστολή. Η ratio της διοικητικής αυτής αναστολής εντοπίζεται στην προστασία του δημόσιου υπαλλήλου από όλες τις επαχθείς - ηθικές και υλικές - συνέπειες της πειθαρχικής ποινής πριν την κατ' ουσίαν εκδίκαση της υπόθεσής του από τα Διοικητικά Δικαστήρια.

Με τις τροποποιήσεις που επέφερε στον Υπαλληλικό Κώδικα του 1999 ο ν. 2839/2000, και συγκεκριμένα η § 8 του άρθρου 15, ο παραπάνω κανόνας της αυτοδίκαιης αναστολής εκτέλεσης έγινε εξαίρεση που μπορεί να ισχύσει μόνο όταν οι πειθαρχικές αποφάσεις επιβάλλουν τις ποινές της οριστικής και προσωρινής παύσης και του υποβιβασμού⁶. Ετσι καταργήθηκε η προσωρινή δικαστική προστασία του υπαλλήλου βάσει της πάγια επί 50 έτη ρύθμισης του Υπαλληλικού Κώδικα⁷ με αποτέλεσμα η εκ του νόμου αναστολή να μην καταλαμβάνει αποφάσεις που επιβάλλουν ηπιότερες πειθαρχικές ποινές. Για τις πειθαρχικές ποινές που δεν εξαιρούνται από τον γενικό κανόνα της μη αναστολής εκτέλεσης προβλέφθηκε η δυνατότητα χορήγησης αναστολής από το Συμβούλιο της Επικρατείας εφόσον πιθανολογείται ευδοκίμηση της προσφυγής ή ανεπανόρθωτη βλάβη του προσφεύγοντα σε στάθμιση πάντοτε με το δημόσιο συμφέρον που υπαγορεύει την εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης. Κατ' ουσίαν πρόκειται για τις ίδιες προϋποθέσεις με αυτές των γενικών διατάξεων για την χορήγηση αναστολής από το Συμβούλιο της Επικρατείας (άρθ. 52 π.δ. 18/1989)⁸.

Η νομοθετική αντιστροφή του κανόνα της αυτοδίκαιης αναστολής εκτέλεσης των πειθαρχικών αποφάσεων διατηρήθηκε και από τον νέο Υπαλληλικό Κώδικα (ν.

4. Α. Τάχου / Ι. Σιμεωνίδη, Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα, εκδ. Σακκουλά, Γ' εκδ. 2007, σ. 1441.

5. Β. Γκέρτσου/Π. Τσογκα, Η προσωρινή δικαστική προστασία στη διοικητική δίκη, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σ. 192.

6. Η κατάργηση αυτή συσχετίζεται από την θεωρία με τις ρυθμίσεις των άρθρων 41-44 του π.δ. 18/1989 σε συνδυασμό με το άρθρο 4 του ν. 2944/2001 που κατέστησαν αρμόδια τα Διοικητικά Εφετεία για την εκδίκαση των υπαλληλικών προσφυγών βλ. Α. Τάχου / Ι. Σιμεωνίδη, Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα, ό.π., σ. 1441.

7. Α. Τάχου / Ι. Σιμεωνίδη, Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα, ό.π., σ. 1441.

8. Α. Τάχου / Ι. Σιμεωνίδη, Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα, ό.π., σ. 1441.

3528/2007)⁹. Έτσι, δεδομένης και της θεσπισθείσας με το ν. 2944/2001 αρμοδιότητας των Διοικητικών Εφετείων για την εκδίκαση υπαλληλικών προσφυγών, με το εδάφιο β' του άρθρου 142 § 4 ορίστηκε ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας ή το Διοικητικό Εφετείο δύνανται με απόφαση τους να αναστείλουν την εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης που δεν αναστέλεται εκ του νόμου, εφόσον πιθανολογείται ανεπανόρθωτη βλάβη του προσφεύγοντα ή ευδοκιμηση της προσφυγής, εκτός εάν λόγοι δημοσίου συμφέροντος αποκλείουν τη χορήγηση αναστολής.

Ζήτημα έχει δημιουργηθεί αναφορικά με ρυθμίσεις για ειδικές κατηγορίες υπαλλήλων και συγκεκριμένα με την αναστολή εκτέλεσης πειθαρχικής απόφασης που επιβάλλει ποινή απόταξης από το Πυροσβεστικό Σώμα καθώς και πράξεων δυνάμει των οποίων ο πυροσβέστης αποτάσσεται από αυτό. Ειδικότερα, η Επιτροπή Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας έκρινε ότι η διάταξη του άρθρου 8 § 12 περ. δ' του ν. 3207/2003, σύμφωνα με την οποία «η προθεσμία και η άσκηση της προσφυγής στο Συμβούλιο της Επικρατείας κατά αποφάσεων των Ανακριτικών Συμβουλίων, με τις οποίες επιβάλλεται στο πυροσβεστικό προσωπικό η ποινή της απόταξης ή απόλυσης, δεν αναστέλλουν τις εκδιδόμενες σε εκτέλεση αυτών πράξεις», αντικείται στο άρθρο 103 § 4 του Συντάγματος¹⁰. Κατά την νομολογία, από την εν λόγω συνταγματική διάταξη προκύπτει ότι η δυνατότητα άσκησης ουσιαστικής προσφυγής κατά της απόφασης συλλογικού οργάνου με την οποία μόνιμος υπάλληλος κρίνεται ως απολυτέος από την υπηρεσία, ενέχει και την υποχρέωση διατήρησης του υπαλλήλου στην υπηρεσία μέχρι του χρόνου κατά τον οποίο παρέρχεται άκαρπη η από τον νόμο τασσόμενη προθεσμία ή μέχρι την έκδοση απόφασης από το Συμβούλιο της Επικρατείας επί της προσφυγής¹¹. Έτσι, κάποι η νομοθετική διάταξη θεσπίστηκε ως ειδική σε σχέση με την διάταξη του άρθρου 42 § 1 του π.δ. 18/1989, είναι ανίσχυρη επειδή συνεπάγεται την απόλυση δημοσίων υπαλλήλων πριν παρέλθει η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής ή πριν την έκδοση απόφασης επί αυτής¹².

Το ισχύον νομοθετικό καθεστώς

Με τον πρόσφατο ν. 4057/2012 επιχειρήθηκε η αυστηροποίηση του νομοθετικού τοπίου στο πειθαρχικό δίκαιο¹³, αλλά και εν γένει η διεύρυνση των περιπτώσεων επιβολής δυσμενών μέτρων κατά των δημοσίων υπαλλήλων, μεταξύ των οποίων η

9. Άρθρο 142 § 4 του ν. 3528/2007 (Κώδικας Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων ΝΠΔΔ).

10. ΣτΕ ΕΑ 617/2012, βλ. επίσης ΣτΕ ΕΑ 461/2010, 280/2009.

11. ΟΛΣτΕ 2649/1987, ΣτΕ ΕΑ 617/2012, 581/2011, 260/2009, β. Γκέρτσου/Π. Τσόγκα, Η προσωρινή δικαστική προστασία στη διοικητική δίκη, ο.π., σ. 192-193.

12. β. Γκέρτσου/Π. Τσόγκα, Η προσωρινή δικαστική προστασία στη διοικητική δίκη, ό.π., 2013, σ. 193.

13. Γ. Μαθιουδάκη, Το νέο πειθαρχικό δίκαιο των δημοσίων υπαλλήλων (ν. 4057/2012). Κριτική επισκόπηση, Διδικ 2013, σ. 1177.

θέση τους σε διαθεσιμότητα και αργία¹⁴. Με το άρθρο δεύτερο του νόμου αυτού αντικαταστάθηκε και το άρθρο 142 του ισχύοντος Υπαλληλικού Κώδικα και, σε ό,τι μας αφορά, περιορίστηκαν οι περιπτώσεις πειθαρχικών αποφάσεων οι οποίες ισχύει η αυτοδίκαιη, εκ του νόμου αναστολή εκτέλεσης. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 142 § 5, προθεσμία για την άσκηση της υπαλληλικής προσφυγής και η άσκηση της δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης, με εξαίρεση τις πειθαρχικές αποφάσεις που επιβάλλουν την ποινή της οριστικής παύσης ή του υποβιβασμού, ενώ περαιτέρω ορίζεται ότι το αρμόδιο Διοικητικό Εφετείο μπορεί, ύστερα από αίτηση αναστολής του προσφεύγοντος να αναστείλει την εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης, εφόσον πιθανολογείται ανεπανόρθωτη βλάβη του ή ευδοκίμηση της προσφυγής, εκτός εάν συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος επιβάλλουν την άμεση εκτέλεσή της.

Κοντολογίς, με την νέα τροποποίηση εντάχθηκε στις άμεσα εκτελεστές πειθαρχικές αποφάσεις και η απόφαση με την οποία επιβάλλεται πειθαρχική ποινή με έντονο στιγματιστικό χαρακτήρα, αυτή της προσωρινής παύσης. Αν ανατρέξει κανείς στις συνέπειες της πειθαρχικής ποινής της προσωρινής παύσης, σε σχέση και προς αυτές των ηπιότερων πειθαρχικών ποινών, θα διαπιστώσει ότι ο αποκλεισμός της από την αυτοδίκαιη αναστολή εκτέλεσης αποτελεί αρκετά δυσμενή για τον δημόσιο υπάλληλο νομοθετική εξέλιξη. Η προσωρινή παύση αν και προσωρινή έχει όλα τα χαρακτηριστικά της παύσης, αποτελεί δηλαδή προσωρινή απόλυση του δημοσίου υπαλλήλου¹⁵. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 144 § 3 του Υπαλληλικού Κώδικα, κατά τον χρόνο της προσωρινής παύσης ο υπάλληλος απέχει από κάθε υπηρεσία. Ο χρόνος δε αυτός δεν αναγνωρίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας με αποτέλεσμα να «παγώνει» για την προαγωγή του υπαλλήλου ενώ δεν θεωρείται συντάξιμος¹⁶. Τις επαχθείς αυτές συνέπειες της προσωρινής παύσης θα πρέπει υπό το ισχύον νομοθετικό καθεστώς να τις αποδείξει στην συγκεκριμένη κάθε φορά περίπτωση ο δημόσιος υπάλληλος με την αίτηση αναστολής του προκειμένου να επιτύχει αναστολή εκτέλεσης μέχρι την εκδίκαση της ουσίας της πειθαρχικής υπόθεσης.

Σημειωτέον ότι ο νόμος 4057/2012 επέφερε αλλαγές και στην έναρξη της προθεσμίας άσκησης της υπαλληλικής προσφυγής. Η έναρξη της προθεσμίας για την άσκηση της αποτελούσε εξαίρεση από τον γενικό κανόνα των προθεσμιών στο διοικητικό δίκαιο λόγω των σοβαρών συνεπειών της πειθαρχικής ποινής για τον δημόσιο υπάλληλο¹⁷. Έτσι, μόνο η έγκυρη κοινοποίηση της πειθαρχικής απόφασης

14. Βλ. αναλυτικά Σ. Χριστοφορίδη, *Δυσμενή μέτρα κατά δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων*, εκδ. Σάκκουλα, 2014, σ. 43 επ.

15. Α. Τάχου/Ι. Σιμεωνίδη, *Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα*, ό.π., σ. 1524.

16. Α. Τάχου/Ι. Σιμεωνίδη, *Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα*, ό.π., σ. 1524-1525.

17. Ι. Μαθιουδάκη, *Το νέο πειθαρχικό δίκαιο των δημοσίων υπαλλήλων* (ν. 4057/2012), *Κριτική επισκόπηση*, *Διδκ* 2013, σ. 1176.

κινούσε την προθεσμία και όχι η κατ' άλλο τρόπο γνώση της¹⁸. Όμως, με τις τροποποιήσεις του ν. 4057/2012 η προθεσμία για την άσκηση της υπαλληλικής προσφυγής αρχίζει, κατ' άρθρο 142 § 4 του Υπαλληλικού Κώδικα, και από την πλήρη γνώση της απόφασης¹⁹.

Οι προϋποθέσεις χορήγησης της αναστολής εκτέλεσης

Με την ανατροπή του κανόνα της αυτοδικαίως, εκ του νόμου αναστολής εκτέλεσης των πειθαρχικών αποφάσεων που επιβάλλουν πειθαρχικές ποινές, η χορήγηση αναστολής εκτέλεσης για μια μεγάλη κατηγορία πειθαρχικών ποινών γίνεται από τα Διοικητικά Δικαστήρια. Όπως εκτέθηκε παραπάνω, ο δικαστής, όταν επιλαμβάνεται σχετικών υποθέσεων δύναται να χορηγήσει την αιτούμενη αναστολή εκτέλεσης της πειθαρχικής ποινής εφόσον πιθανολογείται η ευδοκίμηση της υπαλληλικής προσφυγής ή ανεπανόρθωτη βλάβη του αιτούντα, σε στάθμηση πάντοτε με το δημόσιο συμφέρον υπό την ειδικότερη έκφραση της χρηστής και εύρυθμης λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας.

Ός προς την πρόδηλη βασιμότητα του κυρίου ενδίκου βοηθήματος, η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων παγιώσ δέχεται ότι συντρέχει ιδίως όταν αυτό βασίζεται σε πάγια νομολογία η νομολογία της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας και όχι όταν πιθανολογείται απλώς η ευδοκίμησή του²⁰. Όσον αφορά τις υπαλληλικές προσφυγές, τόσο το Συμβούλιο της Επικρατείας όσο και τα Διοικητικά Έφετεία προβαίνουν σε εν γένει ουσιαστική αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών της πειθαρχικής υπόθεσης και ακολούθως στον νομικό χαρακτηρισμό του πειθαρχικού παραπτώματος²¹. Με άλλα λόγια γίνεται νέα έρευνα του αποδεικτικού υλικού και όλων των στοιχείων του φακέλου²². Έπεται ότι σε επίπεδο αίτησης αναστολής, η αναστολή εκτέλεσης λόγω πρόδηλης βασιμότητας της υπαλληλικής προσφυγής είναι δυνατή μόνο αν οι προβαλλόμενοι λόγοι άγουν ασφαλώς στην πιθανολόγηση ευδοκίμησης της προσφυγής, χωρίς να απαιτείται για αυτό ενδελεχής έρευνα του πραγματικού και του νομικού μέρους της υπόθεσης²³. Έτσι, είναι προφανές ότι λόγοι όπως η παραβίαση των αρχών της χρηστής διοίκησης, της αρχής της αναλογικότητας, η έλλειψη αιτιολογίας της πειθαρχικής απόφασης απαιτούν ενδελεχή έρευνα και εκτίμηση των στοιχείων του πειθαρχικού φακέλου και, άρα, σπάνια οδηγούν σε αποδοχή αποδοχή

18. Βλ. αναλυτικά Ε. Παυλίδου, Η προθεσμία προς άσκηση υπαλληλικής προσφυγής, Εφημ.ΔΔ 1/2014, σ. 112 επ.

19. Γ. Μαθιουδάκη, Το νέο πειθαρχικό δίκαιο των δημοσίων υπαλλήλων (ν. 4057/2012). Κριτική επισκόπηση, ό.π., σ. 1176.

20. Β. Γκέρτσου/Π. Τσόγκα, Η προσωρινή δικαστική προστασία στη διοικητική δική, ό.π., σ. Β0 ΕΠ, 21. ΣτΕ 3667/1995.

22. Α. Τάχου Α. Συμεωνίδη, Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα, ό.π., σ. 1442.

23. ΔΕΦΑΘ (Συμβ) 285/2010, 307/2010.

της αίτησης αναστολής λόγω πρόδηλης βασιμότητας της προσφυγής. Ένα από τα λίγα παραδείγματα είναι η χορήγηση αναστολής εκτέλεσης προστίμου περικοπής των αποδοχών του αιτούντος για 50 ημέρες η οποία έγινε με πράξη της Υπηρεσίας που εντέλλεται την πληρωμή των αποδοχών και όχι με την ίδια την απόφαση²⁴. Στην περίπτωση αυτή το δικαστήριο δέχτηκε την αίτηση αναστολής λόγω πρόδηλης βασιμότητας καθώς για την παρακράτηση των αποδοχών του υπαλλήλου αρμόδιο όργανο είναι εκείνο που επιβάλλει την ποινή και όχι η Υπηρεσία του υπαλλήλου. Χαρακτηριστική είναι και υπ' αριθ. 48/2008 απόφαση του Συμβουλίου του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών με την οποία ανεστάλη η σχετική πειθαρχική απόφαση επειδή κρίθηκε προδήλως βάσιμος ο προβαλλόμενος με την προσφυγή λόγος ότι υπήρξε παράβαση ουσκώδους τύπου της πειθαρχικής διαδικασίας λόγω μη κλήσης σε απολογία του δικωόμενου υπαλλήλου²⁵.

Ωστόσο, διστακτικός φαίνεται ότι είναι ο δικαστής και στην χορήγηση αναστολής εκτέλεσης για λόγους ανεπανόρθωτης βλάβης του αιτούντος υπαλλήλου. Τούτο διότι, κατά πάγια νομολογία, επειδή οι αποφάσεις που επιβάλλουν πειθαρχικές ποινές συνδέονται στενά με την ομαλή λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας, λόγοι δημοσίου συμφέροντος επιβάλλουν την άμεση εκτέλεσή τους και, ως εκ τούτου, δεν υπόκεινται κατ' αρχήν σε αναστολή εκτέλεσης²⁶. Είναι χαρακτηριστικό ότι το δικαστήριο συχνά αναλύει το δημόσιο συμφέρον με αναφορά στην συγκεκριμένη περίπτωση. Για παράδειγμα, με την υπ' αριθ. 476/2012 απόφαση της, η Επιτροπή Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας απέρριψε το αίτημα αναστολής εκτέλεσης με το σκεπτικό ότι ο υπάλληλος επιβάλλεται να ευρίσκεται εκτός ενεργού υπηρεσίας προκειμένου να μη διαταραχθεί η ομαλή λειτουργία της τελωνιακής υπηρεσίας και να μην διασαλευθεί το κλίμα εμπιστοσύνης του κοινού από την δημιουργία δυσμενών σχολίων σε βάρος του Τελωνείου. Μάλιστα, σε ορισμένες περιπτώσεις γίνεται επίκληση και άλλων εκφάνσεων του δημοσίου συμφέροντος το οποίο αποκλείει την χορήγηση της αιτούμενης αναστολής. Έτσι, στην υπ' αριθμ. 129/2011 απόφαση του Συμβουλίου του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, κρίθηκε ότι η προστασία της δημόσιας υγείας, ενόψει και του άρθρου 21 § 3 του Συντάγματος, αποτελεί λόγο δημοσίου συμφέροντος που αποκλείει την αναστολή εκτέλεσης διοικητικών πράξεων που αποσκοπούν στην αποτροπή ιατρικών πράξεων ή παραλείψεων εν δυνάμει επικίνδυνων για την δημόσια υγεία, όπως στην προκειμένη περίπτωση της ατελούς

24. ΔΕφΑΘ (Συμβ.) 103/2010.

25. Βλ. επίσης ΔΕφΑΘ (Συμβ.) 83/2011 με την οποία κρίθηκε ότι ο αιτών δεν υπέπεσε σε παράβαση καθήκοντος και σε πλημμέλειες κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του και έγινε δεκτή η αίτηση αναστολής του.

26. ΣτΕ ΕΑ 592/2000, 517/2001, 61/2003, 305/2005, 978/2007, 113/2011, 476/2012, 369/2013 ΔΕφΑΘ (Συμβ.) 94/2008, 173/2008, 150/2008, 530/2009, 98/2010, 285/2010, 340/2010, 398/2010, 8/2011, 47/2011, 52/2011.

εκπλήρωσης καθήκοντος και της αδικαιολόγητης απουσίας με εγκατάλειψη θέσης ιατρού σε δημόσιο νοσοκομείο.

Πάντως, σε κάθε περίπτωση, το δικαστήριο προβαίνει σε μια κρίσιμη στάθμιση του δημοσίου συμφέροντος με την βλάβη του αιτούντος. Κατά την στάθμιση αυτή, φαίνεται ότι συναρτά την βλάβη και με την βαρύτητα του πειθαρχικού παραπτώματος στο οποίο ο υπάλληλος έχει υποπέσει²⁷. Έτσι, κατά πάγια νομολογία, η αίτηση αναστολής μπορεί να απορριφθεί αν κατά την στάθμιση της βλάβης του αιτούντος, των συμφερόντων τρίτων και του δημοσίου συμφέροντος κρίνεται ότι οι αρνητικές συνέπειες από την αποδοχή θα είναι σοβαρότερες από την ωφέλεια του αιτούντος²⁸. Βεβαίως, σε αντίθεση με την δεδομένη ανάγκη διασφάλισης του συμφέροντος της δημόσιας υπηρεσίας, η βλάβη του αιτούντος υπαλλήλου από την εκτέλεση της πειθαρχικής ποινής είναι δύσκολο να αξιολογηθεί –ποσοτικά και ποιοτικά– ιδιαίτερα όταν πρόκειται για ήπιες ποινές όπως η έγγραφη επίπληξη ή ένα μικρό πρόστιμο με παρακράτηση αποδοχών του υπαλλήλου²⁹.

Ειδικότερα, ως προς την υλική-οικονομική βλάβη από την εκτέλεση της πειθαρχικής ποινής, τα Διοικητικά Δικαστήρια, κατά την εξέταση του σχετικού λόγου της αίτησης αναστολής λαμβάνουν υπόψη το ύψος των ετήσιων εισοδημάτων του αιτούντος³⁰, την οικογενειακή του κατάσταση³¹ καθώς και τυχόν προβλήματα υγείας³², σε συνάρτηση πάντοτε με το ύψος της στέρησης των αποδοχών³³. Κατά τη νομολογία, η στέρηση των αποδοχών δυνάμει πειθαρχικής απόφασης, όταν δεν φθάνει μέχρι τον ισχυρό οικονομικό κλονισμό του υπαλλήλου και της οικογένειάς του³⁴ κρίνεται μεν ως σημαντική αλλά μη ανεπανόρθωτη βλάβη³⁵. Με άλλα λόγια για να γίνει δεκτή η αίτηση αναστολής του υπαλλήλου απαιτείται η εκτέλεση να επιφέρει πλήρη στέρηση των μέσων βιοπορισμού του³⁶. Μάλιστα το δικαστήριο αξιώνει την απόδειξη του κινδύνου βιοπορισμού που επικαλείται ο δημόσιος υπάλληλος με την προσκόμιση όλων των στοιχείων για την περιουσιακή του κατάσταση και το ύψος των δαπανών του από τα οποία να προκύπτει ο ισχυρός οικονομικός κλονισμός από την εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης³⁷. Υπάρχουν δε αποφάσεις στις οποίες γίνεται εν μέρει δεκτή η αίτηση αναστολής εκτέλεσης και διατάσσεται ως

27. Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ ΕΑ 369/2013.

28. Βλ. χαρακτηριστικά ΔΕφΑθ (Συμβ) 285/2010.

29. Α. Τόχου/Ι. Σιμωονίδη, Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα, ό.π., σ. 1441.

30. ΣτΕ ΕΑ 369/2013.

31. ΔΕφΑθ (Συμβ) 2/1013.

32. ΔΕφΑθ (Συμβ) 360/2011.

33. ΔΕφΑθ (Συμβ) 2/1013.

34. ΣτΕ ΕΑ 476/2013.

35. ΣτΕ ΕΑ 113/2011.

36. ΣτΕ ΕΑ 113/2011, ΔΕφΑθ (Συμβ) 327/2011, 25/2011, 3307/2010, 285/2010, 133/2010, 125/2010

37. Βλ. χαρακτηριστικά ΔΕφΑθ (Συμβ) 47/2011, 398/2010.

μέτρο η τμηματική παρακράτηση του προστίμου από τις αποδόχές του υπαλλήλου σε ίσες μηνιαίες δόσεις αντί της εφάπαξ καταβολής του³⁸. Επίσης, τα Διοικητικά Δικαστήρια δεν εκτιμούν ως ανεπανόρθωτη την βλάβη που μπορεί να υποστεί ο υπάλληλος από την μη επιλογή του σε θέση προϊσταμένου ή την παράλειψή του από τις προαγωγές εξαιτίας της εκτέλεσης της πειθαρχικής απόφασης με το σκεπτικό ότι αυτή δεν συνιστά ενεστύσα βλάβη³⁹.

Ως προς την ηθική βλάβη του δημοσίου υπαλλήλου από την εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης, το σκεπτικό που επαναλαμβάνεται σε όλες τις σχετικές δικαστικές αποφάσεις είναι το εξής: Η ηθική και επαγγελματική βλάβη του αιτούντος δεν συνιστά λόγο χορήγησης αναστολής εκτέλεσης διότι αυτή η βλάβη θα αποκατασταθεί σε περίπτωση ευδοκίμησης της προσφυγής⁴⁰. Ωστόσο, στην πραγματικότητα, στην περίπτωση των πειθαρχικών ποινών, η ηθική βλάβη είναι τις περισσότερες φορές εντονότερη από την υλική. Η εκτέλεση της πειθαρχικής ποινής είναι ιδιαίτερος στιγμισιακή για τον υπάλληλο καθώς, ανεξάρτητα από την βαρύτητά της πλήττεται το κύρος, η τιμή και η κοινωνική υπόληψη. Άλλωστε, κοινό στοιχείο της εκτέλεσης όλων των πειθαρχικών ποινών αποτελεί η κατ' άρθρο 23 § 2 στ. γ', καταχώρηση της πειθαρχικής απόφασης στο «προσωπικό μητρώο» του υπαλλήλου⁴¹ η οποία αποτελεί δυσμενές στοιχείο κρίσης κατά την κρίση για την κατάληψη θέσης προϊσταμένου διεύθυνσης, τμήματος ή αυτοτελούς γραφείου⁴². Έτσι, καίτοι σχεδόν πάντα απορρίπτεται ο ισχυρισμός των αιτούντων, η άρση των ηθικών συνεπειών μιας πειθαρχικής ποινής είναι δυσχερής, αν όχι αδύνατη, όταν γίνει δεκτή η υπαλληλική προσφυγή.

Συμπερασματικά, με την αντιστροφή του κανόνα της αυτοδίκαιης αναστολής και δεδομένων των στενών περιθωρίων που καταλείπονται στον δικαστή, η αίτηση αναστολής εκτέλεσης έχει μακρές πιθανότητες ευδοκίμησης. Υπάρχουν, ωστόσο, και λίγες περιπτώσεις στις οποίες το δημόσιο συμφέρον κάμπτεται από λόγους ανεπανόρθωτης υλικής και ηθικής βλάβης του αιτούντος. Χαρακτηριστικά με την υπ' αριθ. 360/2011 απόφασή του το Συμβούλιο του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών έκρινε ότι η διοίκηση δεν επικαλείται με την έκθεση απόψεών της συγκεκριμένους και ειδικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος που να επιβάλλουν την εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης και συνεκτιμώντας την βλάβη της αιτούσας, δέχτηκε την σχετική αίτηση αναστολής.

38. ΔΕφΑθ (Συμβ) 205/2012.

39. ΔΕφΑθ (Συμβ) 191/2008. Ε. Σπηλιωτόπουλου/Χ. Χρυσανθάκη, Βασικοί θεσμοί δημοσίου υπαλληλικού δικαίου, ό.π., σ. 100.

40. ΣτΕ ΕΑ 369/2013, ΔΕφΑθ (Συμβ) 327/2011, 47/2011, 285/2010.

41. Α. Τάχου / Γ. Σιμωνίδης, Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα, ό.π., σ. 1524. Ε. Σπηλιωτόπουλου/Χ. Χρυσανθάκη, Βασικοί θεσμοί δημοσίου υπαλληλικού δικαίου, ό.π., σ. 100.

42. Άρθρα 85 και 145 § 2 του ν. 3528/2007 (Κώδικας Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων ΝΠΔΔ). Ε. Σπηλιωτόπουλου/Χ. Χρυσανθάκη, Βασικοί θεσμοί δημοσίου υπαλληλικού δικαίου, ό.π., σ. 100.

Ζητήματα συνταγματικότητας της πρόβλεψης για αυτοδίκαιη άρση του ανασταλτικού αποτελέσματος

Την θεωρία αλλά και την νομολογία απασχόλησε έντονα η συνταγματικότητα και η ερμηνεία της διάταξης τόσο του ισχύοντος όσο και του προηγούμενου Υπαλληλικού Κώδικα με την οποία προβλέπεται αυτοδίκαιη άρση του ανασταλτικού αποτελέσματος μετά την πάροδο ορισμένου χρονικού διαστήματος είτε από τη άσκηση της υπαλληλικής προσφυγής είτε από την χορήγηση αναστολής με δικαστική απόφαση. Υπό το καθεστώς του Υπαλληλικού Κώδικα του 1999 (ν. 2683/1999, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 2839/2000) προβλέπεται ότι στην περίπτωση χορήγησης αναστολής, η εκδίκαση της προσφυγής γίνεται μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από τη χορήγηση της, άλλως η χορηγηθείσα αναστολή εκτέλεσης της πειθαρχικής απόφασης παύει να ισχύει. Αντίστοιχη πρόβλεψη για άρση της αναστολής υπάρχει και για την περίπτωση των πειθαρχικών αποφάσεων που αναστέλλονται εκ του νόμου με την άσκηση της υπαλληλικής προσφυγής. Ειδικότερα, το τελευταίο εδάφιο της § 3 του άρθρου 144 του ν. 2683/1999 όριζε ότι η οικεία υπηρεσία ή του ΝΠΔΔ υποχρεούται να εκτελέσει την πειθαρχικής απόφαση με την οποία επιβάλλεται η ποινή της οριστικής ή προσωρινής παύσης ή του υποβιβασμού εάν η εκδίκαση της υπαλληλικής προσφυγής δεν γίνει μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την άσκησή της. Με την θέσπιση του νέου Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007) οι προβλέψεις αυτές διατηρήθηκαν, με μόνη διαφορά ότι στην περίπτωση χορήγησης αναστολής με δικαστική απόφαση, η αυτοδίκαιη παύση της χορηγηθείσας αναστολής εκτέλεσης επέρχεται αν η εκδίκαση της προσφυγής γίνει μετά την πάροδο οκτώ (8)⁴³, και όχι έξι (6) μηνών όπως ίσχυε υπό το προηγούμενο καθεστώς. Η τελευταία αυτή ρύθμιση διατηρήθηκε και μετά τις τροποποιήσεις που επέφερε στον Υπαλληλικό Κώδικα ο ν. 4057/2012⁴⁴. Ωστόσο, απαλείφθηκε η πρόβλεψη για άρση της αναστολής στις περιπτώσεις των πειθαρχικών αποφάσεων που αναστέλλονται εκ του νόμου με την άσκηση της υπαλληλικής προσφυγής. Αντί αυτής, η διάταξη της § 6 του άρθρου 142 ορίζει ότι σε κάθε περίπτωση, η εκδίκαση της προσφυγής από το Συμβούλιο της Επικρατείας ή από το αρμόδιο διοικητικό εφετείο γίνεται μέσα σε οκτώ (8) μήνες από την περιέλευση της στο οικείο δικαστήριο.

Οι διατάξεις αυτές, ιδιαίτερα πριν την τροποποίησή τους με τον ν. 4057/2012, δέχτηκαν κριτική τόσο από τους κόλπους της θεωρίας όσο και από τους κόλπους της νομολογίας. Τούτο διότι συναρτούν την παροχή της προσωρινής δικαστικής προστασίας από αντικειμενικούς λόγους που δεν οφείλονται σε ορισμένη συμπεριφορά ή στάση του προσφεύγοντος, όπως είναι η καθυστέρηση στην απονομή

43. Άρθρο 142 § 4 ν. 3528/2007 (Κώδικας Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων ΝΠΔΔ πριν την τροποποίησή του από τον ν. 4057/2012).

44. Άρθρο 142 § 5 ν. 3528/2007 (Κώδικας Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων ΝΠΔΔ μετά την τροποποίησή του από τον ν. 4057/2012).

της δικαιοσύνης⁴⁵. Έτσι, ορθώς κατά την κρατούσα στην θεωρία γνώμη, η διάταξη που προβλέπει την εξάρτηση της διατήρησης της χορηγούμενης από το δικαστήριο ή εκ του νόμου αναστολής εκτέλεσης από την ταχύτητα απονομής της δικαιοσύνης αντίκειται στο Σύνταγμα καθώς συνεπάγεται αποστέρηση δικαστικής προστασίας κατά παράβαση των άρθρων 20 § 1, 95 και 103 § 4 του Συντάγματος⁴⁶. Ένας τέτοιος περιορισμός του δικαιώματος δικαστικής προστασίας, υπό την ειδικότερη έκφραση της προσωρινής δικαστικής προστασίας, δεν μπορεί να θεωρηθεί συνταγματικά ανεκτό⁴⁷. Με το σκεπτικό αυτό, σύμφωνα με τη θεωρία, ο ορισμός αυτής της προθεσμίας δύναται να νοηθεί μόνο ως έντονη νομοθετική υπόδειξη⁴⁸.

Συναφώς, το Συμβούλιο της Επικρατείας, με την υπ' αριθ. 910/2012 απόφαση του Γ' Τμήματος (παραπεμπτική στηνεπταμελή σύνθεση), σε συνέχεια της πάγιας νομολογίας του⁴⁹, έκανε δεκτό ότι το άρθρο 142 § 5 του Υπαλληλικού Κώδικα, που συνεπάγεται την απόλυση μονίμων υπαλλήλων πριν εκδοθεί δικαστική απόφαση επί της υπαλληλικής προσφυγής αντίκειται στο άρθρο 103 παρ. 4 του Συντάγματος. Αντίθετα στην πιο πρόσφατη υπ' αριθμ. 1672/2013 απόφαση του ίδιου Τμήματος (παραπεμπτική στην επταμελή σύνθεση) δέχτηκε ότι η πρόβλεψη του εν λόγω άρθρου του Υπαλληλικού Κώδικα περί εκτέλεσης της πειθαρχικής απόφασης που επιβάλλει ποινή προσωρινής ή οριστικής παύσης ή υποβιβασμού όταν η κατ' αυτής προσφυγή δεν εκδικαστεί εντός προθεσμίας 6 μηνών από την άσκησή της δεν είναι αντισυνταγματική. Τούτο διότι η πρόβλεψη από τις διατάξεις του άρθρου 103 παρ. 4 του Συντάγματος της δυνατότητας άσκησης προσφυγής δεν επιβάλλει ταυτόχρονα την υποχρέωση αναβολής εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης περί παύσης ή υποβιβασμού. Έτσι, κατά το σκεπτικό της πλειοψηφίας, ο κοινός νομοθέτης είναι ελεύθερος να θεσπίσει ή μη μια τέτοια αναβολή, καθώς και το μέτρο της οριστικής απόλυσης του υπαλλήλου στον οποίο έχει επιβληθεί η ποινή της οριστικής παύσης, ακόμα και σε χρόνο κατά τον οποίο διαρκεί ακόμα η προθεσμία άσκησης της προσφυγής ή εκκρεμεί η ασκηθείσα προσφυγή ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ωστόσο, ορθότερη κατά τη γνώμη μας, φαίνεται να είναι η συνεπής προς την παλαιότερη νομολογία μειοψηφούσα γνώμη του Συμβούλου Γ. Ποταμιά, σύμφωνα με την οποία ο κοινός νομοθέτης μπορεί να προβλέψει για το εν λόγω χρονικό διάστημα τη θέση του υπαλλήλου σε ειδική κατάσταση, χάριν του δημοσίου συμφέροντος (όπως π.χ. την θέση του σε διαθεσιμότητα ή προσωρινή αργία) δεν είναι όμως συνταγματικά ανεκτό να εξισούται η θέση αυτή πλήρως, κατά το

45. Κ. Χρυσόγονου, *Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα*, Νομική Βιβλιοθήκη, Γ' εκδ., 2006, σ. 437 επ., Ε. Σηλιωτόπουλου/Χ. Χρυσανθάκη, *Βασικοί θεσμοί δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου*, ό.π., σ. 99-100.

46. Α. Τόχου /Ι. Σμειωνίδη, *Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα*, ό.π., σ. 1441.

47. Κ. Χρυσόγονου, *Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα*, ό.π., σ. 447 επ.

48. Α. Τόχου /Ι. Σμειωνίδη, *Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα*, ό.π., σ. 1441-1442.

49. Βλ. τη θεμελιακή απόφαση ΟΛΣΤΕ 2649/1987.

αποτελέσματά της από άποψη υπηρεσιακής θέσης ή αποδοχών, προς την οριστική παύση η οποία τελεί υπό την αναβλητική αίρεση της παρόδου άπρακτης της προθεσμίας άσκησης της προσφυγής ή της απόρριψής της⁵¹.

Σε επίπεδο εκδίκασης αιτήσεων αναστολής εκτέλεσης, ο δικαστής προβαίνοντας σε μια σύμφωνη με το Σύνταγμα ερμηνεία των επίμαχων διατάξεων, καίτοι εκανε δεκτό ότι μετά την πάροδο του προβλεπόμενου από τον νόμο χρονικού διαστήματος, η διοίκηση υποχρεούται να εκτελέσει την πειθαρχική απόφαση κατά δέσμια αρμοδιότητα⁵², ο δημόσιος υπάλληλος μπορεί να ασκήσει παραδεκτά αίτηση αναστολής⁵³. Ειδικότερα, κρίθηκε ότι κατά την έννοια των διατάξεων των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 142 του Υπαλληλικού Κώδικα, ερμηνευόμενων σύμφωνα με το άρθρο 20 § 1 του Συντάγματος, η προβλεπόμενη από τις διατάξεις αυτές αυτοδίκαιη, για 6 μήνες, διοικητική αναστολή εκτέλεσης πράξεων με τις οποίες έχει επιβληθεί η πειθαρχική ποινή της οριστικής παύσης και εκκρεμεί προσφυγή, δεν εμποδίζει μετά τη λήξη της προθεσμίας την υποβολή αιτήματος παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 52 του π.δ. 18/1989 και, άρα, ο υπάλληλος δεν μπορεί να απολυθεί ενόσω εκκρεμεί αίτηση αναστολής του⁵⁴.

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Η εκτέλεση της πειθαρχικής απόφασης πριν την εκδίκαση του κυρίου ενδίκου βοηθήματος της προσφυγής με το οποίο εξετάζεται η ουσία της υπόθεσης, συνεπάγεται σοβαρή ηθική αλλά και υλική βλάβη για τον δημόσιο υπάλληλο, ενώ ταυτόχρονα συνδέεται και με την καταχώρηση της πειθαρχικής απόφασης στο προσωπικό μητρώο του. Από την επισκόπηση των νομοθετικών ρυθμίσεων στο ζήτημα της εκτέλεσης των πειθαρχικών αποφάσεων, διαπιστώνεται σαφώς η τάση του κοινού νομοθέτη να εξαιρεί όλο και περισσότερες πειθαρχικές ποινές από τον κανόνα του αυτόματου ανασταλτικού αποτελέσματος της υπαλληλικής προσφυγής. Το αποκορύφωμα της πορείας αυστηροποίησης των πειθαρχικών κανόνων είναι η περιστολή των περιπτώσεων αυτοδίκαιης αναστολής εκτέλεσης με τον πρόσφατο ν. 4057/2012, με τον οποίο κατέστησαν άμεσα εκτελεστές και οι πειθαρχικές αποφάσεις που επιβάλλουν την ποινή της προσωρινής παύσης. Το νέο νομοθετικό καθεστώς καθιστά τα περιθώρια αναστολής εκτέλεσης της πειθαρχικής απόφασης αρκετά στενά.

Στο πλαίσιο αυτό, ο δικαστής καλείται να αποφανθεί για την χορήγηση αναστολής εκτέλεσης μιας πειθαρχικής ποινής, η επιβολή της οποίας επιφέρει σημαντικές

50. ΣτΕ 1672/2013 σκ. 6

51. ΔΕφΑθ (Συμβ.) 150/2008, 295/2009, ΝΣΚ Γνωμ. 221/2010

52. Βλ. ενδεικτικό ΔΕφΑθ (Συμβ.) 456/2009

53. ΣτΕ ΕΑ 208/2009, ΔΕφΑθ (Συμβ.) 530/2009, 173/2008, 462/2009, 456/2009, 98/2010, 159/2010, 340/2010, 8/2011, 126/2011.

συνέπειες στην σταδιοδρομία και την προσωπικότητα του υπαλλήλου⁵⁴. Το συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί από την επισκόπηση της σχετικής νομολογίας της Επιτροπής Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας και των Συμβουλίων των Διοικητικών Εφετείων είναι ότι αναστολή εκτέλεσης χορηγείται με φειδώ και μόνο σε περιπτώσεις που ο υπάλληλος πρόκειται να στερηθεί τα στοιχειώδη μέσα βιοπορισμού του. Αντίθετα, η ηθική βλάβη του αιτούντος – μια βλάβη σχεδόν αυταπόδεικτη στην περίπτωση της επιβολής πειθαρχικών ποινών – θεωρείται μικρή σταθμιζόμενη με την εύρυθμη λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας και κρίνεται πάντοτε επανορθώσιμη. Έτσι, παρότι έχουν διευρυνθεί οι περιπτώσεις πειθαρχικών αποφάσεων που εκτελούνται άμεσα, τα Διοικητικά Δικαστήρια παραμένουν διστακτικά στην χορήγηση προσωρινής δικαστικής προστασίας.

Είναι σαφές ότι οι μεταρρυθμίσεις στο πειθαρχικό δίκαιο δέον να εμπνέονται από το όραμα μιας χρηστής και αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης και οι συναφείς δικαστικές αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται με γνώμονα την ομαλή και εύρυθμη λειτουργία της. Ωστόσο, η αναμφισβήτητη προληπτική λειτουργία των πειθαρχικών κανόνων⁵⁵ δεν μπορεί να αποτελεί σε κάθε περίπτωση δικαιολογητικό λόγο της προσβολής των δικαιωμάτων και της ηθικής υπόστασης του δημοσίου υπαλλήλου, ιδιαίτερα δε πριν του δοθεί η ευκαιρία να αμφισβητήσει δικαστικά την πειθαρχική του καταδίκη.

54. *Ι. Μαθιουδάκη*, Το νέο πειθαρχικό δίκαιο των δημοσίων υπαλλήλων (ν. 4057/2012). Κριτική επισκόπηση, ό.π., σ. 1176.

55. *Ι. Μαθιουδάκη*, Το νέο πειθαρχικό δίκαιο των δημοσίων υπαλλήλων (ν. 4057/2012). Κριτική επισκόπηση, ό.π., σ. 1178.